

HISTORIAN KOE 28.9.2018 HYVÄN VASTAUKSEN PIIRTEITÄ

Alla oleva vastausten piirteiden ja sisältöjen luonnehdinta ei sido ylioppilastutkintolautakunnan arvostelua. Lopullisessa arvostelussa käytettävistä kriteereistä päättää tutkintotoimikunta.

Oppimisen arvioinnin perusteina ovat historian oppiaineelle ominaiset taidot ja ajattelutavat, opetussuunnitelman mukaisten sisältöjen hallinta ja historian keskeisten käsitteiden asianmukainen ja täsmällinen käyttö. Arvioinnin kohteena on myös kokelaan kyky tulkita ja arvioida kriittisesti historiallisia lähteitä, tehdä niistä itsenäisiä päätelmiä ja vertailla historiallisia kysymyksiä koskevia tulkintoja ja ottaa niihin perustellusti kantaa.

Vastauksista käy ilmi, että kokelas ymmärtää eri aikakausien luonnetta ja osaa suhteuttaa oman aikansa ongelmia ja muutosprosesseja historiallisiin yhteyksiinsä. Hän osaa operoida historian keskeisillä käsitteillä, joita ovat aika, muutos ja jatkuvuus sekä syy-yhteyksien hahmottaminen. Aineistotehtävissä hän osaa arvioida ja hyödyntää tekstejä ja visuaalisia aineistoja kriittisesti. Pohdintatehtävissä ja tiedollisia ristiriitoja sisältävissä tehtävissä kokelas osoittaa ymmärtävänsä historialliseen tiedonmuodostukseen liittyvän tulkinnallisuuden sekä syy-yhteyksien monitahoisuuden ja kompleksisuuden. Kokelas osaa arvioida menneisyyden ihmisen toimintaa ja ilmiöitä kunkin ajan omista lähtökohdista sekä osaa erottaa ne nykyajan näkökulmista. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota kokelaan valmiuteen rakentaa tiedoistaan jäsenyksiä kokonaisuuksia sekä kykyyn erottaa olennainen ja epäolennainen tieto toisistaan.

Alla oleva taulukko on tarkoitettu arvostelutyön avuksi, ja siinä otetaan erityisesti esiin myös taitotavoitteisiin liittyvät vastausten ulottuvuudet. Sarakkeissa esitetyt kuvaukset ovat esimerkinomaisia.

Tehtäväkohtaisissa hyvän vastauksen piirteissä arvostelukriteerit on annettu kaksipuolisesti eli hyvälle ja kiitettävälle vastauksille. **20 pisteen tehtävissä hyvät vastaukset ovat 7–13 pistettä ja kiitettävät 14–20 pistettä, 30 pisteen tehtävissä vastaavasti 11–20 ja 21–30 pistettä.**

	0	tydyttävä	hyvä	kiitettävä
<i>Tietojen oikeellisuus ja olennaisuus; käsitteellinen täsmällisyys</i>	Ei lainkaan tehtävissä edellytettyä tietoa. Tehtävä on ymmärretty virheellisesti.	Niukkasisältöinen tai sisältää paljolti epäolennaisuuksia. Käsitteiden kovin puutteellista hallintaa. Vastaa vain osittain tehtävään.	Verraten täsmällistä ja tehtävään hyvin kohdentuvaa tietoa. Käsitteiden hyvää hallintaa.	Täsmällistä tietojen ja käsitteiden hallintaa. Olennaisia ja aiheen kannalta mielekkäästi rajattuja tietoja.
<i>Analyttisyys, loogisuus, perustelevuus</i>	Jäsentymätön, sekava. Väitteet vailla perusteluita.	Niukasti perusteita esitetyille väitteille. Heikosti erittelevää aiheen tarkastelua. Luettelomainen tai epäselvä rakenne.	Väitteille verraten hyviä perusteluita. Aiheen tarkastelu johdonmukainen, vaikka paikoitellen puutteita. Joiltakin osin analyttinen.	Hyvin analyttinen yleisote. Väitteillä hyvät perustelut ja aiheen tarkastelu johdonmukaista ja argumentoivaa.
<i>Kriittisyys, moniperspektiivisyys, kyky arvioida ja soveltaa tietoja</i>	Ei minkäänlaisia (lähde)kriittisiä huomioita eikä järkiperustaista tietojen arviointia tai soveltamista. Ei merkkejä eri tulkintojen tai vaihtoehtojen pohdintakyvystä.	Heikkoja merkkejä lähdekriittisyydestä. Joitain satunnaisia heikkoja merkkejä eri näkökulmien ja tulkinnallisuuden pohdinnasta. Kyky soveltaa tietoja on heikosti havaittava.	Paikoitellen hyvää (lähde)kriittistä pohdintaa ja hyviä tulkintoja. Joitain hyviä esimerkkejä moniperspektiivistä otetta edustavasta ajattelusta. Joitain merkkejä tietojen arviointikyvystä ja soveltamiskyvystä.	Terävä ja oivaltava (lähde)kriittinen ote. Moniperspektiivistä punnittua pohdintaa. Tietojen arviointia ja soveltamista monin paikoin.

OSA I

1. Teollistumisen kehitys (20 p.)

1.1. (8 p.)

Hyvässä vastauksessa nähdään, että Ison-Britannian suhteellinen asema maailman teollisuustuotannossa oli vahvimmillaan 1800-luvun lopulla ja alkoi heiketä 1900-luvun alussa. Yhdysvaltain suhteellinen asema vahvistui tasaisesti koko ajanjakson, samoin Saksan, joskaan ei yhtä voimakkaasti. Maiden keskinäisessä järjestyksessä Iso-Britannia oli ensimmäinen vielä 1880 mutta menetti sen jälkeen paikkansa ensin Yhdysvalloille ja sitten myös Saksalle. Vastauksessa näkyy, että taulukon muutosten ymmärretään olevan suhteellisia eikä absoluuttisia; Ison-Britanniankaan tuotanto ei siis välttämättä ole absoluuttisesti pienentynyt 1900-luvulla.

Kiitettävässä vastauksessa kiinnitetään huomiota kehittymisvauhdin muutoksiin: Ison-Britannian nopein kehitysvaihe oli jo 1800–1860, Saksan 1860–1900. Yhdysvaltain kehitys oli ripeää jo vuodesta 1830 alkaen, mutta määrällisesti isoin kehitys tapahtui vasta vuodesta 1880 alkaen. Venäjän kehityksen todetaan olleen hyvin hidasta, ja 1900-luvun alussa maan suhteellinen asema heikkeni.

1.2. (12 p.)

Hyvässä vastauksessa selostetaan Ison-Britannian johtoaseman perustuneen kauan siihen, että maa oli teollistumisen pioneeri, mikä johtui monista eri tekijöistä (maassa oli pääomia, luonnonvaroja, teknologiaa ja työvoimaa). Saksan asema alkoi vahvistua valtakunnan yhdistymisen jälkeen, ja kehityksen taustatekijöinä mainitaan esim. maan rikkaat luonnonvarat, teknologinen kehitys tai laaja yhtenäinen markkina-alue. Suuret luonnonvarat ja laajat markkinat selittävät Yhdysvaltain ripeän kehityksen, joka alkoi, kun työvoima kasvoi 1800-luvun jälkipuoliskolla.

Kiitettävässä vastauksessa käsitellään edellä mainitut tekijät kattavammin eri maiden osalta. Vastauksessa huomataan, että 1800-luvun puoliväliin saakka taulukon maat kattoivat viidesosan maailman manufaktuuri- ja teollisuustuotannon koko volyymistä mutta 1913 jo kaksi kolmasosaa, ja tämä selittyy sillä, että länsimaiden ulkopuolinen maailma kattoi suhteessa entistä pienemmän osuuden maailman teollisuustuotannosta.

2. Münchenin neuvottelut 1938 (20 p.)

Hyvässä vastauksessa kokelas ymmärtää, että Neville Chamberlain kuului sukupolveen, joka oli itse kokenut I maailmansodan kauhut, eikä uskonut kenenkään enää haluavan uutta suursotaa. Chamberlain ja muut länsiliittoutuneiden johtajat eivät ymmärtäneet, kuinka suuri katkeruus Saksassa vallitsi I maailmansodan rauhanehtojen vuoksi ja uskoivat siksi, ettei Hitlerkään lopulta halunnut suursotaa. Toisaalta Englannissa koettiin, että I maailmansodan rauhanehdot olivat olleet kohtuuttomat, ja siksi Saksan toimiin ennen II maailmansotaa suhtauduttiin ymmärtäväisesti. Kokelas kuvaa Hitlerin valtaannousun jälkeen tapahtunutta Saksan systemaattista valmistautumista suursotaan, jonka tavoitteet Hitler oli linjannut jo *Tais-teluni*-kirjassa.

Kiitettävässä vastauksessa kokelas erittelee tarkemmin I maailmansodan tuhoja ja perustelee niiden avulla, miksi uutta suursotaa haluttiin välttää ja uskoa Hitlerin vakuutteluihin. Kokelas esittelee tarkemmin Münchenin sopimuksen ja II maailmansodan puhkeamisen väliset tapahtumat, erityisesti Molotov–Ribbentrop-sopimuksen salaisine lisäpöytäkirjoinen. Hyvässä vastauksessa analysoidaan myös videokatkelman eri vaiheita (esim. kansan riemuinen ja myönteinen reaktio Chamberlainin puheeseen).

3. Suomalaisen yhteiskunnan rakennemuutos (20 p.)

Hyvässä vastauksessa kokelas osoittaa ymmärtävänsä rakennemuutoksen tarkoittavan suomalaisen yhteiskunnan nopeaa muutosta maatalousyhteiskunnasta moderniksi palveluyhteiskunnaksi. Maatalouden koneellistumisen seurauksena maaseudulla ei ollut riittävästi työtä tarjolla, jolloin erityisesti suuriin ikäluokkiin kuuluneet nuoret muuttivat Etelä-Suomen kaupunkeihin, mikä johti suomalaisen yhteiskunnan nopeaan kaupungistumiseen. Maaseudulle jäi ikääntyvää väestöä, palvelut vähenivät, ja monet tilat autioituivat. Kaupungeissa taas koettiin asuntopulaa, mikä johti lähiöiden rakentamiseen. Asumistaso lähiöissä oli usein parempi kuin maaseudulla. Elintaso oli kaupungeissa korkeampi, mikä näkyi esimerkiksi erilaisten kodinkoneiden yleistymisenä. Kaupunkeihin syntyi uusia palveluammattajeja, jotka työllistivät erityisesti naisia. Naisten työssäkäynti kodin ulkopuolella yleistyikin tarkasteltavana ajanjaksona merkittävästi. Myös naisten koulutustaso nousi, mikä johti esimerkiksi kasvaviin vaatimuksiin naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta.

Kiitettävässä vastauksessa rakennemuutoksen vaikutuksia tarkastellaan analyttisemmin ja kriittisemmin. Esimerkiksi maaseutuyhteisöille oli ominaista voimakas sosiaalinen kontrolli. Monet kokivatkin elämän kaupungissa vapaammaksi, mutta toisaalta yhteisöllisyyden murtumisen on katsottu johtaneen juurettomuuden ja yksinäisyyden kokemuksiin. Kaupunkilaisien siteet maaseudulle eivät välttämättä katkenneet, vaan esimerkiksi kesämökkien hankinta entiseltä kotiseudulta yleistyi. Arvomaailma muuttui, mikä näkyi esimerkiksi avioerojen yleistymisenä.

4. Renessanssi (20 p.)

4.1. (10 p.)

Hyvässä vastauksessa kokelas osoittaa ymmärtävänsä renessanssin sijoittumisen keskiajan ja uuden ajan taitteeseen sekä selvittää joko etymologian avulla tai muuten renessanssin koko idean olleen antiikin ihannointi ja antiikin taiteen jäljittely. Kokelas esittää tästä joitakin konkreettisia esimerkkejä.

Kiitettävässä vastauksessa ymmärretään taide monipuolisesti ja annetaan esimerkkejä useammilta taiteen aloilta (maalaustaide, kuvanveisto, arkkitehtuuri). Kokelas käyttää annettua materiaalia vastauksessaan esimerkiksi tunnistamalla Konstantinuksen riemukaaren Botticellin maalauksesta tai erittelemällä siinä näkyviä muita antiikin taiteen piirteitä.

4.2. (10 p.)

Yksi merkittävimmistä renessanssin uudistuksista koski taiteilijan asemaa. Hyvässä vastauksessa mainitaan esimerkiksi, että taiteilija oli keskiajalla puuseppään tai kirvesmieheen verrattavissa oleva ammattimies ja hänen palkkionsa ja sosiaalinen statuksensa olivat samaa luokkaa muiden käsityöammattilaisten kanssa. Renessanssin myötä syntyi ajatus taiteilijan korkeammasta asemasta ja taiteilijanoista. Heidän sosiaalinen asemansa koheni ja ansiotonsa nousi korkeammaksi kuin tavallisten käsityöläisten.

Kiitettävässä vastauksessa kokelas toteaa esimerkiksi, että työn signeeraus oli osoitus taiteilijan omanarvontunnon noususta. Keskiajalla taiteen tilaaja oli useimmiten kirkko. Renessanssin myötä myös rikkaan eliitin edustajat, kauppiat ja ruhtinaat, alkoivat tilata taidetta ja uskonnollisten aiheiden rinnalle tuli myös jonkin verran maallisia. Hyvässä vastauksessa korostetaan kuitenkin myös jatkuvuutta. Taiteilijoiden ateljeet toimivat renessanssin aikana edelleen kuten käsityöläisten yritykset. Mestareita auttoivat oppipojat ja kisällit, jotka tekivät osan maalauksista. Myös suurin osa taiteesta säilyi edelleen uskonnollisena ja kirkon merkitys tilaajana pysyi suurena.

5. Suomen asema Ruotsin valtakunnassa (20 p.)

Hyvässä vastauksessa kokelas esittää joitakin perusteluja Suomen erillisaseman puolesta: maantieteellinen etäisyys emämaasta, toisinaan mahtimiehet hallitsivat Suomen alueella emämaasta melko riippumattomasti (esim. Juhanan herttuakunta tai Klaus Fleming Suomen käskynhaltijana) ja suomen kielen asettamat erityisvaatimukset. Esitetään myös joitakin perusteluja sitä vastaan: Ruotsin valtakunnan laki, kuninkaan asema itsevaltiuden aikakaudella, verojen kerääminen valtion kassaan.

Kiitettävässä vastauksessa kokelas päätyy toteamaan, ettei Suomella ollut merkittävää erityisasemaa valtakunnassa, vaan Suomi oli yksi valtakunnan tasavertainen osa, jota kutsuttiin keskiajalla itämaaksi, myöhemmin Suomeksi. Kokelas tiedostaa, että ”Ruotsi-Suomi”-nimityksen taustalla vaikutti nationalistinen tarve keksiä itsenäiselle Suomen valtiolle historiallisia perusteluja.

6. Kiinan asema 1800-luvulla (20 p.)

6.1. (10 p.)

Hyvässä vastauksessa todetaan kuvasta esimerkiksi, että suurvallat jakavat imperialistisesti Kiinan aluetta ja Kiina-hahmo seuraa tilannetta kauhistuneena taustalla. Kuvasta välittyy myös suurvaltojen välinen kilpailu alueista.

Kiitettävässä vastauksessa todetaan, että Ranska (piirroksen tekijän maa) kuvataan rauhanomaisempana hahmona. Japani näyttää miettivän, kannattaako osallistua ”kakun syöntiin” vai ei.

6.2. (10 p.)

Hyvässä vastauksessa kokelas toteaa, että länsimaat pyrkivät turvaamaan asemansa Kiinassa 1800-luvulla. Kiina joutui avaamaan satamiaan ja myöntämään ulkomaille erityisoikeuksia. Oopiumisota ja boksarikapina olivat osoituksia länsivaltojen painostuksesta Kiinaa kohtaan.

Kiitettävässä vastauksessa kokelas analysoi tarkemmin länsivaltojen politiikkaa Kiinaa kohtaan. Kiinalaisten alistaminen tapahtui muun muassa oopiumin avulla, jota käytettiin maksuvälineenä silkin, teen, mausteiden ja posliinin kaupassa. Kokelas osaa myös analysoida Kiinan erityistä asemaa. Kiina ei ollut varsinainen siirtomaa, mutta voimakkaasti länsimaiden vaikutusvallan alla oleva alue.

OSA II

7. Ihminen, luonto ja ympäristö (30 p.)

7.1. (6 p.)

Hyvässä vastauksessa todetaan, että kuvassa näkyy pitkälti saastunut maisema, jossa luonto kärsii ja suurempaa kasvustoa (esim. puita) ei näy lainkaan. Kaikki eläimet ovat kotieläimiä, eikä kuvassa näy luonnonvaraisia eläimiä. Maisemaa hallitsevat savupiiput ja musta nokinen savu. Laitumia ja karjaa näkyy kuvan etualalla, mutta tunnelma on hyvin masentava.

Kiitettävässä vastauksessa kokelas toteaa, että kuvan perusteella ihminen on alistanut luonnon käyttöönsä.

7.2. (12 p.)

Hyvässä vastauksessa kokelas osaa jokaisesta tekstikatkelmasta mainita jonkin keskeisen johtopäätöksen. Bacon kuvaa teoksessaan ihmisen oikeutta hallita luontoa nimenomaan Jumalan antaman lupauksen vuoksi. Linné viittaa myös Jumalaan, mutta hänen tekstikatkelmassaan ihminen nähdään osana luontoa, ja toiminnallaan ihminen ylistää Jumalaa, eikä perimmäisenä tavoitteena ole siten luonnon alistaminen. Carson puolestaan kuvaa, kuinka luonnon säälimätön hyödyntäminen uhkaa ekologista tasapainoa.

Kiitettävässä vastauksessa kokelas vertaa tarkemmin tekstikatkelmien luontosuhdetta. Linnén tekstikatkelmasta välittyy ajatus kaikkien olevaisten suuresta ketjusta, josta ihminen on yksi osa. Carson tuo esiin, kuinka ihminen voi toiminnallaan myös tuhota luonnon. Baconin edustama luonnon herruus -ajattelu on hänen mukaansa mahdotonta, koska se ei säilytä luontoa elinvoimaisena eikä korosta sen itseisarvoa.

7.3. (12 p.)

Hyvässä vastauksessa todetaan, että luonnonsuojeluaate syntyi 1800-luvulla, koska ihmisen luonnon hyödyntämisen negatiiviset seuraukset tulivat yhä selvemmin ilmi industrialismin ja sitä seuranneen voimakkaan saastumisen myötä. Kokelas pohtii luonnonsuojelun eri osa-alueita, kuten eläinten rauhoittamista ja luonnonsuojelualueiden perustamista. Kokelas esittää myös joitain esimerkkejä 1900-luvun tieteen kehityksen vaikutuksesta ympäristönsuojeluun (esim. biologian ja ekologian kehitys).

Kiitettävässä vastauksessa kokelas ymmärtää tarkemmin luonnonsuojelun liittymisen 1800-luvun yhteiskunnalliseen kehitykseen (industrialismi ja kaupungistuminen). Vastauksessa voidaan analysoida varhaisen luonnonsuojelun muuttumista 1960-luvulta alkaen laajemmaksi ympäristönsuojeluliikkeeksi. Kokelas voi mainita keskeisiä 1900-luvun ympäristöajattelijoita (esim. Aldo Leopoldin, Arne Naessin, Pentti Linkolan).

8. Yhdysvaltojen rooli maailmanpolitiikassa (30 p.)

8.1. (4 p.)

Sanonta ”maailmanpoliisi” on yleensä tarkoitettu kielteiseksi arvioksi Yhdysvaltain ulkopoliitikasta, tosin joissain tapauksissa se voidaan esittää neutraalissa sävyssä, harvoin kuitenkaan myönteisenä. Arvioon sisältyvä tulkinta on, että Yhdysvallat toimii maailmalla siten, että se ohjailee asioita paitsi suoraan omien ja liittolaistensa etujen mukaan myös sen mukaan, mitä se pitää maailman yleisenä etuna.

Kiitettävässä vastauksessa todetaan esimerkiksi, että Yhdysvaltoja kritisoidaan siitä, että se yleistää omat tilannearvionsa ja arvonsa koskemaan muitakin maita.

8.2. (12 p.)

Hyvässä vastauksessa nostetaan esille kummankin tekstikatkelman pääpiirteitä: Bushin mukaan Yhdysvallat toimii rauhanomaisesti ja edistää demokratiaa, Putinin mielestä Yhdysvallat ei todellisuudessa edistä demokratiaa maailmalla, kun se puuttuu sotilaallisesti eri maailman maiden sisäisiin kiistoihin, sillä tuloksena on kaaos näissä maissa.

Kiitettävässä vastauksessa tekstikatkelmat analysoidaan ja niitä vertaillaan tarkemmin. Bush liittyy yhteen talouden, markkinoiden ja kaupan vapauden sekä demokratian etenemisen ja katsoo, että ne ovat Yhdysvaltain oman edun mukaisia. Putin sen sijaan katsoo, että Yhdysvaltain omiakaan pitkän ajan etuja ei palvele se, että se on mennyt mukaan sotilaallisesti muiden maiden sisäisiin konflikteihin. Putinin mielestä niistä nimittäin seuraa näissä maissa vain jatkuva sekasorto sen jälkeen, kun Yhdysvallat on lähtenyt aikanaan taas pois. Putinin mielestä Yhdysvallat on jo useaan otteeseen tehnyt saman virheen ja sen täytyisi pitäytyä diplomatian keinoissa.

8.3. (14 p.)

Hyvässä vastauksessa kokelas kytkee tekstikatkelmat muutamiin keskeisiin tapahtumiin. Yhdysvallat on Bushin sanojen suuntaisesti pyrkinyt vaikuttamaan maailmalla taloudellisiin ja kaupallisiin kansainvälisiin sopimuksiin, jotta niillä aloilla sääntely vähenisi. Yhdysvaltain näkökulmasta se palvelisi maan etuja. Putinin arviota tukee, että hänen mainitsemisensa – Irak, Afganistan, Libya – joissa Yhdysvallat on ollut kaatamassa edellisiä hallituksia, uuden vakaan hallinnon pystyttäminen on ollut vaivalloista tai toistaiseksi mahdotonta. Maat ovat olleet pitkään epävakaita väestöryhmien riitojen vuoksi. Osittain siksi ISIS saattoi syntyä Irakin alueella, ja tämä on ollut vastoin USA:n omiakin etuja.

Kiitettävässä vastauksessa kokelas perustelee lähemmin, esim. erilaisiin kauppaneuvotteluihin viittaamalla, millä tavoin Bushin esittämä linja on ollut mukana Yhdysvaltain politiikassa 2000-luvulla. Huomattakoon, että Bush piti puheensa 1999, siis ennen kuin hän oli vielä presidentti ja ennen vuoden 2001 New Yorkin iskuja, joiden jälkeen Yhdysvaltain politiikka maailmalla muuttui. Putinin arviota tukevina seikkoina voidaan tarkastella lähemmin tekstikatkelmassa mainittujen maiden tilanteen kehitystä. Yhdysvallat on Barack Obaman presidenttikaudella suhtautunut varovaisemmin sotilaallisiin väliintuloihin.

9. Suomen itsenäistyminen (30 p.)

9.1. (10 p.)

Hyvässä vastauksessa todetaan esimerkiksi, että Neuvosto-Venäjä halusi tukea Suomen työväestöä porvariston vastaisessa taistelussa. Hindenburg puolestaan näki Suomen liittolaisena ja puskurina niin Neuvosto-Venäjää kuin läntisiä entente-valtioitakin vastaan.

Kiitettävässä vastauksessa kokelas ymmärtää Venäjän ja Suomen poliittisen tilanteen vakiintumattomuuden. Lenin toimi varovaisesti heti lokakuun vallankumouksen jälkeisenä aikana, ja hänen puheeseensa liittyy vallankumouspropagandaa. Hindenburgin lausunnosta ilmenee Saksan tarve varmistaa etunsa itärintamalla Venäjän vallankumouksen jälkeisessä tilanteessa. Kiitettävässä vastauksessa kokelas näkee Suomen aseman osana laajempaa eurooppalaista poliittista kenttää.

9.2. (10 p.)

Hyvässä vastauksessa kokelas ymmärtää, että Neuvosto-Venäjä tuki Suomen punaisia ja Saksa puolestaan valkoisia joukkoja. Vastauksessa mainitaan Saksan joukkojen maihinnousu Hankoon ja osallistuminen sotatapahtumiin.

Kiitettävässä vastauksessa kokelas toteaa, että Leninin hallituksen pyrkimykset Suomessa epäonnistuivat, koska punaiset hävisivät sisällissodan eikä Suomesta tullut sosialistista valtiota. Saksa sen sijaan onnistui aluksi, mutta maailmansodan häviö johti muun muassa kuningashankkeen kaatumiseen.

9.3. (10 p.)

Hyvässä vastauksessa kokelas ymmärtää, että porvarillisen Suomen ja sosialistisen Neuvostoliiton suhteet olivat lähtökohtaisesti kireät. Suomalaisten heimosota ja Aunuksen sotaretki valkoisten kenraalien puolella kiristivät välejä. Vastauksessa mainitaan myös rauhanneuvottelut ja Tarton rauha 1920.

Kiitettävässä vastauksessa kokelas analysoi tarkemmin Suomen ja Neuvosto-Venäjän välejä (esimerkiksi Mannerheimin roolia, Leninin ongelmia oman maansa rauhoittamisessa ja hänen tavoitteitaan Suomen suhteen).